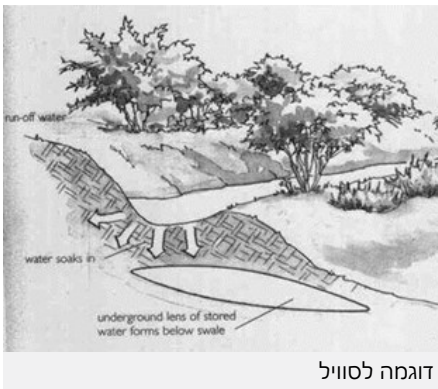

איך מקימים יער מאכל?

יער מאכל הינה שיטה לתכנון שטחים פתוחים אשר שואבת השראה מיערות וחורשים טבעיים. במערכות כזו יער אף אחד לא מדשן, משקה או מרסס את האדמה, ובכל זאת המערכות הללו עובדות. הן עובדות בזכות אין ספור דפוסים, תבניות ועקרונות שהמערכות הללו סיגלו לעצמם במשך מיליוני שנים.

ביער מאכל אנו מחקים את אותם דפוסים ותבניות שהופכות אותם למערכות בנות קיימא, אך המרכיבים הנבחרים בו הם בעלי תועלת לאדם - עצי פרי, ירקות רב שנתיים, צמחי תבלין וצמחי מרפא. בזכות ניתוח התכונות של המרכיבים הרצויים ותכנון מזויק של מיקומם ושל השטח, ניתן ליצור מערכת יחסי גומלין חיובית בין המרכיבים אשר מאפשרים להם לשגשג ככל שחולף הזמן, ללא צורך בהשקעת משאבים.

ממש כמו ביער אמיתי.

העקרונות עליהם נשען יער המאכל:

תחזוקה עצמית של מים

יער מאכל מתבסס על מי הגשם כדי להשקות את הצמחייה. על מנת לאפשר שימוש מיטבי של המים, יש לבצע עבודות עפר לשימור מי הנגר, ואף להפנות מי נגר נוספים מהסביבה אל היער. המים נאגרים באדמה ויכולים להספיק גם בעונת היובש. עבודות העפר כוללות אלמנטים כמו סוויילים (תעלות לאורך קווי גובה), בריכות חורף (לימנים), טרסות, חסימות סחף על מדרון וכו'.

טיוב הקרקע ותחזוקה עצמית של חומרי הזנה

האדמה היא מצע הגידול של היער. כאשר יש שכבת קרקע עילית (Top-Soil) איכותית ובריאה, הגידולים יצאו טובים יותר.

ביער מאכל אנו משתמשים בפרקטיקות רבות על מנת לייצר שכבת אדמה עילית פורייה, אשר יוצרת דישון עצמי של המערכת. הדישון נעשה ע"י שתילת אחוז מסוים של צמחים היוצעים לקבע חנקן בקרקע, שימוש בקומפוסט, חיפוי קרקע מעלים יבשים אשר מתפרקים לחומר פחמני, וע"י עידוד מיקרואורגניזמים בשכבה העליונה של הקרקע המפרקים את החומר האורגני ותומכים בצמחייה.

חיפוי הקרקע

לחיפוי הקרקע ביער ישנם אין ספור תפקידים משמעותיים במיוחד, אשר מקנים למערכת חוסן ויכולת תחזוקה עצמית. ראשית, החיפוי משמש כספוג לאגירת מים, אשר מאפשרים לחים לחלחל לאט לאדמה, ובכך להעשיר את מי התהום. החיפוי מונע פגישה ישירה של קרני שמש בקרקע ובכך מפחית אידיוי של מים ממנה ומוריד את הטמפרטורה שלה. בנוסף הוא משמש כבית גידול למגוון מיקרואורגניזמים אשר מפרקים אותם, ויוצרים מחזוריות של חומרי הזנה בקרקע, אשר משמשים צמחים אחרים. בהקשר העירוני - רסק גזם נחשב כפסולת שדורשת טיפול והוצאת כסף. ביער מאכל אנו הופכים אותה למשאב!

מימין - ריזוביום. חיידקים אשר מקבעים חנקן אטמוספרי לקרקע בסימביוזה עם צמחים ממשפחת הקטניות.
משמאל - תלתן. צמח ממשפחת הקטניים אשר חיים בסימביוזה עם הריזוביום ויוצרים קיבוע חנקן לקרקע.

חיפוי קרקע מתחת לעץ. אוגר מים, מוריד טמפרטורה של הקרקע ומשמש כחומר הזנה לעץ.

בעלי חיים ביער

קיפוד - אחד הטורפים החשובים ביער מאכל
דואג לאזן חרקים ותפילים ביער.

בעלי החיים הם חלק בלתי נפרד מהיער. הם אלה שמתחזקים את היער. יש צורך לדאוג לבתי גידול עבור בעלי החיים כדי שיוכלו להתפתח ביער. מאביקים כמו דבורים ופרפרים - דורשים פרחים צופניים לאורך כל השנה ציפורים - אוכלים חרקים - צריכים מקומות קינון חרקים טורפים - מונעים טפילים - דורשים בתי גידול ספציפיים קיפודים - אוכלים חרקים תפילים - צריכים שיחים תרנגולות - ניתן לשלב באופן מבוקר. משמשות לתיחוח הקרקע, אוכלות מזיקים ומייצרות ביצים.

עקרונות נוספים

ביער מאכל ישנם עוד עקרונות רבים נוספים שקצרה היריעה מלספר את כולם. נזכיר גם שישנם שיטות שתילה מיוחדות, תכנון השטח לפי אזורי תחזוקה, שימושים במיקרואורגניזמים חיוניים, שילוב קהילה ומוסדות חינוך מקומיים ועוד.

לקריאה נוספת מוזמנים לפנות לאתרי האינטרנט:

- "בידיים" - לכתוב בחיפוש "יערות מאכל".
- YouTube - לכתוב בחיפוש - קורס עומק יערות מאכל.

יערות מאכל עירוניים

ליערות מאכל בעיר יש תועלות רבות: יוצרים טבע עירוני וראה ירוקה, מייצרים מזון מקומי, בריא וטרי, מחזקים קהילתיות ומעודדים תושבים ליזום ולקחת אחריות על המרחב שסובב אותם.

רוצה לדעת עוד על יערות מאכל בעיר? רוצה להקים יערות מאכל בעיר שלך?

צור קשר:

אדי רוזנבאום - adyrosenbaum@gmail.com

נמרוד הוכברג - smkb@green.org.il

פורום יערות מאכל ארצי - foodforestbelt@gmail.com

תנועת יערות מאכל עירוניים ירושלים - urbanfoodforests@gmail.com

